

Vládní návrh

ZÁKON

ze dne 2022,

**kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím zákona o koordinaci spolupráce
s Evropským úřadem pro boj proti podvodům**

Parlament se usnesl na tomto zákoně České republiky:

ČÁST PRVNÍ

Změna zákona o bankách

Čl. I

Zákon č. 21/1992 Sb., o bankách, ve znění zákona č. 264/1992 Sb., zákona č. 292/1993 Sb., zákona č. 156/1994 Sb., zákona č. 83/1995 Sb., zákona č. 84/1995 Sb., zákona č. 61/1996 Sb., zákona č. 306/1997 Sb., zákona č. 16/1998 Sb., zákona č. 127/1998 Sb., zákona č. 165/1998 Sb., zákona č. 120/2001 Sb., zákona č. 239/2001 Sb., zákona č. 319/2001 Sb., zákona č. 126/2002 Sb., zákona č. 453/2003 Sb., zákona č. 257/2004 Sb., zákona č. 439/2004 Sb., zákona č. 377/2005 Sb., zákona č. 413/2005 Sb., zákona č. 56/2006 Sb., zákona č. 57/2006 Sb., zákona č. 62/2006 Sb., zákona č. 70/2006 Sb., zákona č. 159/2006 Sb., zákona č. 189/2006 Sb., zákona č. 443/2006 Sb., nálezu Ústavního soudu, vyhlášeného pod č. 37/2007 Sb., zákona č. 120/2007 Sb., zákona č. 296/2007 Sb., zákona č. 126/2008 Sb., zákona č. 216/2008 Sb., zákona č. 230/2008 Sb., zákona č. 254/2008 Sb., zákona č. 433/2008 Sb., zákona č. 215/2009 Sb., zákona č. 227/2009 Sb., zákona č. 230/2009 Sb., zákona č. 281/2009 Sb., zákona č. 285/2009 Sb., zákona č. 287/2009 Sb., zákona č. 156/2010 Sb., zákona č. 160/2010 Sb., zákona č. 409/2010 Sb., zákona č. 41/2011 Sb., zákona č. 73/2011 Sb., zákona č. 139/2011 Sb., zákona č. 188/2011 Sb., zákona č. 263/2011 Sb., zákona č. 420/2011 Sb., zákona č. 428/2011 Sb., zákona č. 470/2011 Sb., zákona č. 37/2012 Sb., zákona č. 254/2012 Sb., zákona č. 396/2012 Sb., zákona č. 227/2013 Sb., zákona č. 241/2013 Sb., zákona č. 303/2013 Sb., zákona č. 135/2014 Sb., zákona č. 219/2015 Sb., zákona č. 220/2015 Sb., zákona č. 375/2015 Sb., zákona č. 258/2016 Sb., zákona č. 301/2016 Sb., zákona č. 302/2016 Sb., zákona č. 368/2016 Sb., zákona č. 183/2017 Sb., zákona č. 204/2017 Sb., zákona č. 371/2017 Sb., zákona č. 39/2020 Sb., zákona č. 49/2020 Sb., zákona č. 119/2020 Sb., zákona č. 238/2020 Sb., zákona č. 338/2020 Sb., zákona č. 174/2021 Sb., zákona č. 261/2021 Sb., zákona č. 353/2021 Sb. a zákona č. 96/2022 Sb., se mění takto:

1. V § 38 odst. 3 se na konci písmene k) tečka nahrazuje čárkou.
2. V § 38 odst. 3 písmeno o) zní:

„o) Ministerstvu financí za podmínek, které stanoví zákon o pojišťování a financování vývozu se státní podporou, nebo zákon o koordinaci spolupráce s Evropským úřadem pro boj proti podvodům.“.

CELEX: 32020R2223

ČÁST DRUHÁ

Změna zákona o spořitelních a úvěrních družstvech

Čl. II

Zákon č. 87/1995 Sb., o spořitelních a úvěrních družstvech a některých opatřeních s tím souvisejících a o doplnění zákona České národní rady č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů, ve znění zákona č. 100/2000 Sb., zákona č. 406/2001 Sb., zákona č. 212/2002 Sb., zákona č. 257/2004 Sb., zákona č. 280/2004 Sb., zákona č. 377/2005 Sb., zákona č. 413/2005 Sb., zákona č. 56/2006 Sb., zákona č. 57/2006 Sb., zákona č. 70/2006 Sb., zákona č. 120/2007 Sb., zákona č. 296/2007 Sb., zákona č. 126/2008 Sb., zákona č. 254/2008 Sb., zákona č. 230/2009 Sb., zákona č. 281/2009 Sb., zákona č. 285/2009 Sb., zákona č. 156/2010 Sb., zákona č. 160/2010 Sb., zákona č. 409/2010 Sb., zákona č. 41/2011 Sb., zákona č. 73/2011 Sb., zákona č. 139/2011 Sb., zákona č. 420/2011 Sb., zákona č. 458/2011 Sb., zákona č. 470/2011 Sb., zákona č. 37/2012 Sb., zákona č. 254/2012 Sb., zákona č. 227/2013 Sb., zákona č. 241/2013 Sb., zákona č. 303/2013 Sb., zákona č. 135/2014 Sb., zákona č. 333/2014 Sb., zákona č. 219/2015 Sb., zákona č. 375/2015 Sb., zákona č. 258/2016 Sb., zákona č. 301/2016 Sb., zákona č. 183/2017 Sb., zákona č. 204/2017 Sb., zákona č. 371/2017 Sb., zákona č. 238/2020 Sb., zákona č. 338/2020 Sb., zákona č. 353/2021 Sb. a zákona č. 96/2022 Sb., se mění takto:

1. V § 25b odst. 3 se na konci písmene k) slovo „nebo“ zrušuje.
2. V § 25b odst. 3 se na konci písmene l) tečka nahrazuje slovem „, nebo“ a doplňuje se písmeno m), které zní:

„m) Ministerstva financí pro účely zajištění koordinace spolupráce s Evropským úřadem pro boj proti podvodům za podmínek stanovených zákonem o koordinaci spolupráce s Evropským úřadem pro boj proti podvodům.“.

CELEX: 32020R2223

ČÁST TŘETÍ

Změna zákona o centrální evidenci účtů

Čl. III

Zákon č. 300/2016 Sb., o centrální evidenci účtů, ve znění zákona č. 183/2017 Sb., zákona č. 111/2019 Sb., zákona č. 527/2020 Sb. a zákona č. 353/2021 Sb., se mění takto:

1. V § 6 odst. 1 písm. d) se slovo „nebo“ zrušuje.

2. V § 6 se na konci odstavce 1 tečka nahrazuje čárkou a doplňuje se písmeno g), které zní:

„g) Ministerstvo financí podle zákona o koordinaci spolupráce s Evropským úřadem pro boj proti podvodům.“.

3. V § 7 odst. 3 písmeno c) zní:

„c) Finanční analytický úřad prostřednictvím Ministerstva financí,“.

4. V § 7 se na konci odstavce 3 tečka nahrazuje čárkou a doplňuje se písmeno i), které zní:

„i) Ministerstvo financí pro účely zajištění koordinace spolupráce s Evropským úřadem pro boj proti podvodům za podmínek stanovených zákonem o koordinaci spolupráce s Evropským úřadem pro boj proti podvodům.“.

CELEX: 32020R2223

ČÁST ČTVRTÁ

ÚČINNOST

Čl. IV

Tento zákon nabývá účinnosti prvním dnem druhého kalendářního měsíce následujícího po dni jeho vyhlášení.

DŮVODOVÁ ZPRÁVA

A. OBECNÁ ČÁST

Návrh zákona o změně některých zákonů v souvislosti s přijetím zákona o koordinaci spolupráce s Evropským úřadem pro boj proti podvodům (dále jen „návrh zákona“) je souborem novel těchto zákonů:

- 1) zákon č. 21/1992 Sb., o bankách, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o bankách“),
- 2) zákon č. 87/1995 Sb., o spořitelních a úvěrních družstvech a některých opatřeních s tím souvisejících a o doplnění zákona České národní rady č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o spořitelních a úvěrních družstvech“),
- 3) zákon č. 300/2016 Sb., o centrální evidenci účtů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o centrální evidenci účtů“).

Návrh zákona je primárně zákonem adaptačním, který je legislativní reakcí na nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU, Euratom) 2020/2223 ze dne 23. prosince 2020, kterým se mění nařízení (EU, Euratom) č. 883/2013, pokud jde o spolupráci s Úřadem evropského veřejného žalobce a účelnost vyšetřování Evropského úřadu pro boj proti podvodům (dále jen „nařízení 2020/2223“).

Hodnocení dopadů regulace (RIA)

Předsedkyně Legislativní rady vlády svým dopisem ze dne 19. května 2021 č. j. 20384/2021-UVCR rozhodla o tom, že hodnocení dopadů regulace nebude u tohoto návrhu zákona prováděno.

1. Zhodnocení platného právního stavu včetně zhodnocení současného stavu ve vztahu k zákazu diskriminace a ve vztahu k rovnosti mužů a žen

Ustanovení § 38 zákona o bankách obsahuje taxativní výčet možných žadatelů o zprávy o záležitostech, které jsou předmětem bankovního tajemství. Obdobně pak § 25b zákona o spořitelních a úvěrních družstvech obsahuje taxativní výčet možných příjemců zpráv o údajích, které je družstevní záložna povinna zachovávat v tajnosti a chránit před zneužitím. Mezi takové možné žadatele nebo příjemce Evropský úřad pro boj proti podvodům (dále jen „úřad OLAF“) nepatří.

Zákonem o centrální evidenci účtů je zřízena centrální evidence účtů a bezpečnostních schránek (dále jen „CEÚ“) jako centrální databáze základních informací o účtech vedených institucemi, kterými jsou banka, zahraniční banka, která vykonává svou činnost na území České republiky prostřednictvím pobočky, spořitelní a úvěrní družstvo, instituce elektronických peněz, zahraniční instituce elektronických peněz, vydavatel elektronických peněz malého rozsahu, platební instituce, zahraniční platební instituce a poskytovatel platebních služeb malého rozsahu, kterým Česká národní banka přidělila kód platebního styku, pro jejich klienty, tedy pro fyzické nebo právnické osoby či jiné subjekty. Účelem CEÚ je podpořit činnost Finančního analytického úřadu, orgánů činných v trestním řízení, zpravodajských služeb, Finanční správy České republiky a Celní správy České republiky. Není zde zmíněn úřad OLAF, který rovněž není orgánem činným v trestním řízení.

Žádný z výše zmíněných zákonů neupravuje pro orgány České republiky možnost získat nebo poskytnout získané údaje úřadu OLAF tak, jak požadují příslušná ustanovení nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU, Euratom) č. 883/2013 ze dne 11. září 2013 o vyšetřování prováděném

Evropským úřadem pro boj proti podvodům (OLAF) a o zrušení nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1073/1999 a nařízení Rady (Euratom) č. 1074/1999 ve znění nařízení 2020/2223 (dále jen „nařízení 883/2013“), zejména pak možnost prolomení bankovního tajemství ve prospěch vyšetřování tohoto úřadu, jak předpokládá čl. 7 odst. 3a předmětného nařízení.

Současná právní úprava je ve vztahu k zákazu diskriminace a rovnosti žen a mužů neutrální, neboť nikterak v tomto směru neklade na možnost získávat nebo poskytovat získané údaje rozdílné nároky z hlediska pohlaví ani jinak nerozlišuje subjekty, jejichž údaje jsou získávány.

2. Odůvodnění hlavních principů navrhované právní úpravy, včetně dopadů navrhovaného řešení ve vztahu k zákazu diskriminace a ve vztahu k rovnosti mužů a žen

Navrhovaná právní úprava je adaptačním předpisem, předkládá se tedy z důvodu zajištění řádné aplikace, výkonu a dodržování nařízení 883/2013.

V právním řádu České republiky nemá žádný věcně příslušný vnitrostátní správní orgán působnost stanovenou v potřebném rozsahu tak, jak předpokládá čl. 7 odst. 3a nařízení 883/2013. Navrhovaná právní úprava je tedy nezbytná pro ustanovení příslušného orgánu nadaného pravomocí informace požadované úřadem OLAF v rámci jeho vyšetřování v České republice získávat a dále je úřadu OLAF předávat.

Návrhem zákona je zapotřebí provést změnu zákona o bankách, zákona o spořitelních a úvěrních družstvech a zákona o centrální evidenci účtů.

V novele zákona o bankách je třeba doplnit seznam průlomů do bankovního tajemství o průlom obsažený v zákoně o koordinaci spolupráce s Evropským úřadem pro boj proti podvodům, který umožňuje Ministerstvu financí v rámci výkonu koordinační služby pro boj proti podvodům podle nařízení 883/2013¹ (dále jen „koordinační služba“) pro potřebu úřadu OLAF vyžádat si od banky výpis transakcí². Identická úprava ohledně prolomení povinnosti mlčenlivosti je provedena i v zákoně o spořitelních a úvěrních družstvech.

V rámci zákona o centrální evidenci účtů dochází k rozšíření okruhu osob oprávněných získávat údaje z CEÚ. Z hlediska rozšíření okruhu osob získávajících údaje z CEÚ lze konstatovat, že byla zvolena varianta minimalistické adaptace, stávající stav se rozšiřuje pouze o získavatele údajů relevantního pro adaptaci.

Navrhovaný zákon je ve vztahu k rovnosti žen a mužů neutrální, neboť nikterak v tomto směru neomezuje či nestanovuje podmínky kladené na subjekt údajů.

3. Vysvětlení nezbytnosti navrhované právní úpravy

Klíčovým požadavkem na přijetí změnového zákona současně s návrhem zákona o koordinaci spolupráce s Evropským úřadem pro boj proti podvodům je povinnost adaptace českého právního řádu na nařízení 883/2013. Beze změny zákona o bankách, zákona o spořitelních a úvěrních družstvech a zákona o centrální evidenci účtů by samotný zákon o koordinaci spolupráce s Evropským úřadem pro boj proti podvodům neplnil svůj účel, protože jím zavedená opatření by nešlo uplatňovat a vynucovat. Proto je nezbytné změnou dalších zákonů vytvořit provázaný a funkční systém, který zajistí možnost komplexní spolupráce s úřadem OLAF.

¹ Čl. 12a nařízení 883/2013.

² Čl. 7 odst. 3a písm. b) nařízení 883/2013.

Možnost vycházet z platné právní úpravy se ukázala jako nedostatečná, neboť některé oblasti nové právní úpravy nebyly a nejsou doposud efektivně řešeny. Subjekty, které jsou v České republice oprávněny získávat údaje předpokládané čl. 7 odst. 3a nařízení 883/2013, nedisponují možností předávat je úřadu OLAF. Právě tyto údaje potřebné pro vyšetřování úřadu OLAF jsou klíčové při odhalování možných trestných činů, přestupků a dalších protiprávních jednání a předcházení jim.

Včasné odhalení trestné či jiné protiprávní činnosti na základě účinného vyšetřování úřadu OLAF je jedním z nezbytných prvků potírání protiprávní činnosti, které sebou může přinášet úspory veřejných prostředků, odvrácení obecného ohrožení a má další pozitivní dopady.

4. Zhodnocení souladu navrhované právní úpravy s ústavním pořádkem

Právní úprava je navrhována tak, aby byla v souladu se zásadami zákonnosti, legitimacy cílů a přiměřenosti zásahu do základních práv a svobod. Článek 4 odst. 1 Listiny základních práv a svobod (dále jen „Listina“) stanoví, že povinnosti mohou být ukládány pouze na základě zákona a v jeho mezích. Cílem předkladatele je formulovat jednotlivá práva a povinnosti adresátů norem zásadně nediskriminačním a rovným přístupem vedoucím k provádění spolupráce s úřadem OLAF tak, aby nedošlo ke zkrácení práv jiných skupin, zejména subjektů, jejichž údaje jsou získávány. Jedná se zvláště o ústavní princip *„státní moc lze uplatňovat jen v případech a v mezích stanovených zákonem, a to způsobem, který zákon stanoví“*, zakotvený v čl. 2 odst. 3 Ústavy České Republiky a čl. 2 odst. 2 Listiny. Tyto ústavní meze jsou v předkládaném návrhu respektovány, včetně mezi vyplývajících z ústavně zajištěné nedotknutelnosti vlastnictví.

Legitimita cíle, kterým je již od přijetí zákona č. 253/2008 Sb., o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu, mimo jiné i boj proti legalizaci výnosů z trestné činnosti, je všeobecně považována za nezpochybnitelnou. Ochrana před trestnou činností a jejími následky je ve svobodné demokratické společnosti nezbytná. Smyslem a účelem nově zaváděných opatření je zabránění zneužívání finančního systému k legalizaci příjmů z trestné činnosti a využití stop po přesunech majetku, včetně záznamu o tom od koho, prostřednictvím koho a ke komu se tyto prostředky přemísťovaly.

Návrh zákona, který rozšiřuje okruh subjektů oprávněných k prolomení bankovního tajemství, rovněž respektuje zásadu vyjádřenou v čl. 4 odst. 1 Listiny, a to, že povinnosti mohou být ukládány toliko na základě zákona a v jeho mezích a jen při zachování základních práv a svobod. K omezení soukromí (čl. 7 odst. 1 Listiny) dochází jen v souladu se zákonem, přičemž toto omezení není větší, než je nezbytně nutné k dosažení účelu jednotlivých šetření či procesů, vedených úřadem OLAF. Nedochozí k omezení práva vlastnit majetek a nakládat s ním v souladu s právními předpisy; neukládají se ani žádné nové daně či poplatky (čl. 11 Listiny).

Navrhovaná právní úprava je plně v souladu s ústavním pořádkem České republiky, jak jej vymezuje čl. 112 Ústavy České republiky, jakož i s mezinárodními smlouvami podle čl. 10 Ústavy České republiky. Návrh zákona respektuje obecné zásady ústavního pořádku České republiky a jeho obsah neporušuje ústavní principy rovnosti v právech a zákazu retroaktivity.

Návrh zvolené úpravy respektuje ústavní principy Listiny.

Návrh rovněž není v rozporu s platnou judikaturou Ústavního a Nejvyššího soudu. Respektuje zásadu, podle níž lze státní moc uskutečňovat pouze na základě zákona a v jeho mezích.

5. Zhodnocení slučitelnosti navrhované právní úpravy s předpisy Evropské unie, judikaturou soudních orgánů Evropské unie nebo obecnými právními zásadami práva Evropské unie

Přijetí návrhu změnového zákona je spolu s návrhem zákona o koordinaci spolupráce s Evropským úřadem pro boj proti podvodům klíčovým nástrojem k adaptaci nařízení 883/2013 a naplnění jeho cílů. Zhodnocení souladu navrhované právní úpravy s předpisy Evropské unie je důkladněji provedeno v důvodové zprávě k návrhu zákona o koordinaci spolupráce s Evropským úřadem pro boj proti podvodům.

Návrh je jedním z adaptačních předpisů nařízení 883/2013 a není v rozporu s právem Evropské unie.

6. Zhodnocení souladu navrhované právní úpravy s mezinárodními smlouvami, jimiž je Česká republika vázána

Vyhlášené mezinárodní smlouvy, k jejichž ratifikaci dal Parlament souhlas a jimiž je Česká republika vázána (tzv. prezidentské mezinárodní smlouvy), mají z hlediska hierarchie právních předpisů aplikační přednost před zákony a právními předpisy nižší právní síly. Vztah tzv. prezidentských mezinárodních smluv vůči vnitrostátním právním předpisům je vymezen v čl. 10 Ústavy České republiky, kde je princip aplikační přednosti těchto mezinárodních smluv výslovně stanoven. Stanoví-li tedy tzv. prezidentská mezinárodní smlouva něco jiného než zákon, použije se tato mezinárodní smlouva. Článek 10 Ústavy České republiky tak zaručuje, že při případném nesouladu vnitrostátního práva s tzv. prezidentskou mezinárodní smlouvou musí být respektována tzv. prezidentská mezinárodní smlouva. Ústavní soud navíc v nálezu publikovaném pod č. 403/2002 Sb. rozhodl, že si tehdy platné mezinárodní smlouvy o lidských právech a základních svobodách zachovávají hierarchickou přednost před zákonem.

6.1 Úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod

Článek 8 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod (viz sdělení č. 209/1992 Sb.) zaručuje každému právo na respektování jeho soukromého a rodinného života, obydlí a korespondence. Státní orgán nemůže do výkonu tohoto práva zasahovat kromě případů, kdy je to v souladu se zákonem a nezbytné v demokratické společnosti v zájmu národní bezpečnosti, veřejné bezpečnosti, hospodářského blahobytu země, předcházení nepokojům a zločinnosti, ochrany zdraví nebo morálky nebo ochrany práv a svobod jiných. Navržená úprava tyto principy respektuje. V podrobnostech viz část 8. obecné části důvodové zprávy.

V rámci celkového zhodnocení navržené právní úpravy v kontextu Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod lze konstatovat, že je navrhovaná právní úprava plně slučitelná s touto Úmluvou.

6.2 Mezinárodní pakt o občanských a politických právech

Mezinárodní pakt o občanských a politických právech ze dne 19. prosince 1966, vyhlášený ve Sbírce zákonů pod č. 120/1976 Sb. mj. zakotvuje v článku 17 zákaz svévolných zásahů do soukromého života. Toto právo má zásadně stejný obsah jako obdobné právo zakotvené v Úmluvě o ochraně lidských práv a základních svobod, která byla posuzována výše.

S odkazem na výše uvedenou argumentaci k Úmluvě tedy lze konstatovat, že navrhovaná právní úprava je s paktem plně slučitelná.

6.3 Úmluva o ochraně osob se zřetelem na automatizované zpracování osobních dat

Na přístup Ministerstva financí v rámci výkonu koordinační služby do CEÚ se uplatní výjimka stanovená v čl. 9 odst. 2 písm. a) Úmluvy o ochraně osob se zřetelem na automatizované zpracování osobních dat (viz sdělení č. 115/2001 Sb. m. s.; Štrasburk 28. 1. 1981; platnost pro Českou republiku od 1. 11. 2001). K odchylce konkrétně dochází v čl. 5 písm. d); přesnost osobních údajů není posuzována, do CEÚ jsou poskytovány a v ní uchovávány ve stavu, v jakém je vedou předávající úvěrové instituce, a dále v čl. 8, neboť subjekt údajů předávaných úvěrovými institucemi do CEÚ nemá k těmto informacím přístup a nemá možnost jejich ovlivnění. Tato odchylka je v souladu s účelem zřízení CEÚ, kterým je ochrana bezpečnosti státu, veřejné bezpečnosti, měnových zájmů státu a potírání trestné činnosti.

7. Předpokládaný hospodářský a finanční dopad navrhované úpravy na státní rozpočet a ostatní rozpočty, na podnikatelské prostředí České republiky, dále sociální dopady, včetně dopadů na rodiny a dopadů na specifické skupiny obyvatel, zejména osoby sociálně slabé, osoby se zdravotním postižením a národnostní menšiny, a dopady na životní prostředí

A) Předpokládaný hospodářský a finanční dopad navrhované právní úpravy na státní rozpočet a ostatní veřejné rozpočty

Systém pro automatizované předávání informací, jehož správcem je Česká národní banka, nebude nutné pro zapojení Ministerstva financí v rámci výkonu koordinační služby upravovat. V souvislosti se získáváním konkrétních záznamů transakcí od jednotlivých dožádaných subjektů bude Ministerstvo financí v rámci výkonu koordinační služby muset řešit jednotlivé případy individuálně, avšak v rámci současné personální kapacity. Z těchto důvodů se neočekává navýšení finančních nákladů pro státní rozpočet.

Nepředpokládá se žádné výrazné zvýšení nákladů v souvislosti s dozorovou činností.

Návrh zákona nerozšiřuje množství údajů, které banky a spořitelny a úvěrní družstva mají povinnost poskytovat do CEÚ. V této souvislosti se tedy neočekává žádný finanční ani personální dopad na povinné osoby.

Rozsáhlejší analýza předpokládaného hospodářského a finančního dopadu navrhované právní úpravy na státní rozpočet a ostatní veřejné rozpočty je součástí obecné části důvodové zprávy k návrhu zákona o koordinaci spolupráce s Evropským úřadem pro boj proti podvodům.

B) Dopad na podnikatelské prostředí

Zajištěním spolupráce s úřadem OLAF se předpokládá vyšší míra objasněnosti protiprávních jednání. Tím by mělo potenciálně dojít i ke zvýšení důvěryhodnosti České republiky na mezinárodním poli, což by se mělo odrazit ve větším zájmu zahraničních investorů o Českou republiku.

C) Sociální dopady, včetně dopadů na rodiny a dopadů na specifické skupiny obyvatel, zejména osoby sociálně slabé, osoby se zdravotním postižením a národnostní menšiny

Návrh zákona nemá dopady na rodiny a specifické skupiny obyvatel, zejména osoby sociálně slabé, osoby se zdravotním postižením a národnostní menšiny.

D) Dopady na životní prostředí

Zákon může mít příznivý dopad na životní prostředí. V souladu s aktuálními politickými prioritami Evropské komise se úřad OLAF při svých vyšetřováních přednostně věnuje případům souvisejícím

s ochranou zdraví a bezpečnosti spotřebitelů, tj. mimo jiné i podvodům v oblasti potravin a životního prostředí.

Zlepšené možnosti šetření úřadu OLAF potenciálně umožní vyšší procento odhalených protiprávních jednání proti životnímu prostředí.

E) Dopady na spotřebitele

Snížením výskytu protiprávní činnosti v důsledku širších možností šetření úřadu OLAF v oblasti padělaného a nekvalitního zboží, ochrany potravinového řetězce a léků může docházet k nižšímu výskytu protiprávního jednání s dopadem na cenu výrobků, služeb a jejich kvalitu. Odhalení nekvalitních výrobků v potravinovém řetězci a zejména léků může mít i přímý pozitivní dopad na život a zdraví spotřebitelů.

8. Zhodnocení dopadu navrhovaného řešení ve vztahu k ochraně soukromí a osobních údajů

V rámci poskytované součinnosti úřadu OLAF dojde v rámci úřední činnosti ke zpracování osobních údajů ve smyslu čl. 4 odst. 1 nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/679 ze dne 27. dubna 2016 o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů a o volném pohybu těchto údajů a o zrušení směrnice 95/46/ES (obecné nařízení o ochraně osobních údajů). Ministerstvu financí vznikne na základě zákona nová povinnost zpracování osobních údajů, jehož účelem bude poskytování podpory úřadu OLAF při jeho vyšetřování a plnění úkolů zadaných úřadem OLAF. Toto nové zpracování by se dle odhadů mělo týkat desítek individuálně určených fyzických osob ročně. Bude se jednat především o kategorie osobních údajů identifikační (jméno, příjmení, apod.), kontaktní (adresa, telefonní číslo, elektronická adresa, apod.), popisné (doplňující informace o fyzické osobě – např. její zaměstnavatel, provedené bankovní transakce) a platební (údaje uvedené v CEÚ podle § 4 zákona o centrální evidenci účtů). Podrobné zhodnocení dopadu, jeho rozsahu, rizikovosti a nezbytnosti je podrobně zpracováno v obecné části důvodové zprávy k návrhu zákona o koordinaci spolupráce s Evropským úřadem pro boj proti podvodům.

9. Zhodnocení korupčních rizik navrhovaného řešení (CIA)

Navrhovaná právní úprava byla posuzována v souladu se schválenou vládní metodikou na hodnocení korupčních rizik (CIA – Corruption Impact Assessment).

Cílem předkládaného Zhodnocení korupčních rizik je identifikovat možná korupční rizika v navrhované právní úpravě, posoudit jejich významnost a možnost jejich eliminace či alespoň minimalizace.

A) Povaha právní úpravy

Přiměřenost

Rozsah návrhu zákona nepřekračuje rozsah povinností vyplývajících z nařízení 883/2013. Návrhem zákona nedochází k excesivnímu rozšíření kompetencí orgánu veřejné správy. Nově rozšířené kompetence Ministerstva financí v rámci výkonu koordinační služby jsou nezbytné pro efektivní zajištění plnění těchto povinností Českou republikou.

Jednoznačnost

Navrhovaná právní úprava obsahuje dostatečně přesné vymezení práv a povinností Ministerstva financí v rámci výkonu koordinační služby a současně nemění vymezení práv a povinností ostatních orgánů a osob v existujících zákonech, jejichž pole působnosti se dotýká. Stanoví jednoznačné lhůty pro příslušné subjekty k poskytnutí požadovaných informací.

Standardnost

Navrhovaná právní úprava opravňuje Ministerstvo financí v rámci výkonu koordinační služby k využívání plně funkční automatizované databáze CEÚ, která je provozována Českou národní bankou. Ministerstvo financí v rámci výkonu koordinační služby bude postupovat v souladu se standardizovanými postupy upravenými v zákoně o centrální evidenci účtů. Při žádosti o záznamy peněžních transakcí bude Ministerstvo financí v rámci výkonu koordinační služby postupovat podle stávajících postupů upravených v § 38 zákona o bankách a v § 25b zákona o spořitelních a úvěrních družstvech.

Motivace ke korupci v regulované oblasti

Regulovanými oblastmi jsou bankovníctví a spolupráce s úřadem OLAF. Na osoby, které v nich vykonávají činnosti, jsou kladeny zvýšené nároky týkající se kázně a etiky.

B) Rozhodování

Poskytování informací pro účely vyšetřování úřadu OLAF, postup příslušných osob, které ověří, že úřad OLAF řádně odůvodnil vhodnost a přiměřenost požadovaného opatření s ohledem na povahu a závažnost skutečností, které jsou předmětem vyšetřování, není rozhodnutím, které by přímo vedlo ke vzniku, změně nebo zániku práv povinných subjektů.

Rozhodovací pravomoc

Zákon jasně určuje správní orgán, který bude příslušný k opatřování informací pro potřeby vyšetřování úřadu OLAF a k jejich předávání úřadu OLAF. Pravomoc tohoto subjektu je v jednotlivém případě nezávislá na jeho volbě i na volbě subjektu, o němž budou tyto informace pro potřeby vyšetřování úřadu OLAF opatřovány. Dochází sice k monopolizaci této agendy u jednoho orgánu, to je však zcela racionální vzhledem k charakteru prováděné činnosti.

Kontrolovatelnost rozhodování

Vzhledem k tomu, že počet zaměstnanců koordinační služby bude relativně nízký (7) a každé naložení s žádostí o informace úřadu OLAF schválí příslušný nadřízený, lze očekávat vysokou jednotnost a kontrolovatelnost této činnosti. Z hlediska kontrolovatelnosti rozhodování návrh zákona využívá existující instituty a nové nezavádí.

Odpovědnost

Osobu odpovědnou za konkrétní jednání bude možné snadno určit, neboť půjde o pověřeného zaměstnance; všechny žádosti úřadu OLAF bude přijímat, a žádosti Ministerstva financí v rámci výkonu koordinační služby zasílané dožádanému subjektu bude podepisovat jeho nadřízený (vedoucí zaměstnanec). Ten bude rovněž i podepisovat odpovědi určené úřadu OLAF.

Opravné prostředky

Proti poskytnutí požadovaných informací úřadu OLAF v souladu s nařízením 883/2013 se nebude možné bránit žádným formálním opravným prostředkem. Proti postupu úřadu OLAF však může dotčená osoba podle článků 9, 9a a 9b nařízení 883/2013 podat kontrolorovi procesních záruk stížnost ve věci dodržování procesních záruk úřadem OLAF, jakož i z důvodu porušení pravidel použitelných na vyšetřování prováděná úřadem OLAF, zejména porušení procesních náležitostí a základních práv.

C) Transparentnost

Vzhledem k charakteru informací, které budou požadovány úřadem OLAF pro účely jeho vyšetřování, nebude možné zveřejňovat údaje o dané problematice, včetně příslušných výsledků ověření toho, zda

úřad OLAF řádně odůvodnil vhodnost a přiměřenost požadovaného opatření s ohledem na povahu a závažnost skutečností, které jsou předmětem vyšetřování.

Veškeré výsledky těchto ověření budou však evidovány a archivovány dle spisového řádu.

D) Významnost a eliminace korupčních rizik

Při přípravě návrhu zákona bylo postupováno tak, aby korupční rizika byla eliminována či alespoň minimalizována. Rizika zneužití nastavených mechanismů v rozporu se smyslem návrhu zákona však nelze spolehlivě vyloučit. Lze je spatřovat především v těchto případech.

- I přes povinnost mlčenlivosti příslušné osoby zneužijí informace o vyšetřování a poskytnou je třetím osobám (např. médiím), významnost tohoto rizika však předkladatel považuje za extrémně nízkou, vzhledem k tomu, že množství osob s přístupem k těmto informacím bude velmi omezené a bylo by tak snadné identifikovat původce úniku informací;
- Příslušné osoby záměrně vyhodnotí odůvodnění žádosti úřadu OLAF jako nedostatečné a informaci úřadu OLAF neposkytnou. I u tohoto rizika považuje předkladatel jeho významnost jako extrémně nízkou, neboť odmítnutí poskytnutí informací úřadu OLAF bude muset být řádně vyargumentováno a vedlo by pouze ke zpoždění poskytnutí informací do doby, než by úřad OLAF předložil lépe vypracovanou žádost.

V rámci postupu CIA zpracovatelé návrhu dospěli k závěru, že **právní úprava žádným způsobem neusnadňuje korupční jednání a ani nezesnadňuje jeho odhalování.**

10. Zhodnocení dopadů na bezpečnost nebo obranu státu

Navrhovaná právní úprava nemá dopad na bezpečnost nebo obranu státu ve smyslu usnesení vlády č. 343/D z 6. května 2015.

B. ZVLÁŠTNÍ ČÁST

K části první (změna zákona o bankách)

K čl. I

K bodu 1 (§ 38 odst. 3 písm. k) zákona o bankách)

Je provedena technická oprava.

K bodu 2 (§ 38 odst. 3 písm. o) zákona o bankách)

Výčet průlomů do bankovního tajemství se rozšiřuje v souvislosti se zajištěním koordinace spolupráce s úřadem OLAF. Úprava rozšiřuje okruh subjektů, kterým je banka oprávněna podat informace o záležitostech, které jsou předmětem bankovního tajemství, v návaznosti na úpravu obsaženou v zákoně o koordinaci spolupráce s Evropským úřadem pro boj proti podvodům. Takové informace bude možné poskytnout Ministerstvu financí v rámci výkonu koordinační služby, a to pouze za podmínek stanovených zákonem o koordinaci spolupráce s Evropským úřadem pro boj proti podvodům, který je do legislativního procesu předkládán současně. Tento zákon po svém přijetí umožní Ministerstvu financí v rámci výkonu koordinační služby si na základě odůvodněné žádosti úřadu OLAF vyžádat od banky výpis transakcí. Je vhodné, aby uvedený průlom do bankovního tajemství byl rovněž výslovně uveden v zákoně o bankách v ustanovení upravujícím bankovní tajemství. Identická úprava ohledně prolomení povinnosti mlčenlivosti je provedena i v § 25b odst. 3 písm. m) zákona o spořitelních a úvěrních družstvech.

K části druhé (změna zákona o spořitelních a úvěrních družstvech)

K čl. II

K bodům 1 a 2 (§ 25b odst. 3 písm. k), l) a m) zákona o spořitelních a úvěrních družstvech)

Dochází k rozšíření průlomu do povinnosti zachovávat údaje v tajnosti a chránit je před zneužitím o průlom obsažený v zákoně o koordinaci spolupráce s Evropským úřadem pro boj proti podvodům, pouze za podmínek stanovených tímto zákonem, čímž bude dosaženo souladu se zněním obdobného průlomu zakotveného v § 38 odst. 3 písm. o) zákona o bankách.

K části třetí (změna zákona o centrální evidenci účtů)

K čl. III

K bodu 1 (§ 6 odst. 1 písm. d) zákona o centrální evidenci účtů)

Je provedena technická oprava.

K bodu 2 (§ 6 odst. 1 písm. g) zákona o centrální evidenci účtů)

Dochází k rozšíření okruhu subjektů oprávněných získávat údaje z CEÚ o Ministerstvo financí v rámci výkonu koordinační služby. Toto rozšíření je nezbytné pro adaptaci českého právního řádu na nařízení 883/2013. Současným přijetím zákona o koordinaci spolupráce s Evropským úřadem pro boj proti podvodům bude zároveň naplněna podmínka uvedená v odstavci 2, ze kterého vyplývá, že údaje z CEÚ, které jsou předmětem bankovního tajemství nebo povinnosti zachovávat je v tajnosti podle zákona o spořitelních a úvěrních družstvech, lze požadovat jen na základě jiných právních předpisů upravujících oprávnění žadatele k jejich vyžádání.

K bodu 3 (§ 7 odst. 3 písm. c) zákona o centrální evidenci účtů)

Je provedena technická oprava.

K bodu 4 (§ 7 odst. 3 písm. i) zákona o centrální evidenci účtů)

Doplňuje se způsob oznámení přístupových údajů k datové schránce Ministerstva financí v rámci výkonu koordinační služby.

K části čtvrté (účinnost)

K čl. IV

Nabytí účinnosti se navrhuje prvním dnem druhého kalendářního měsíce následujícího po dni jeho vyhlášení ve Sbírce zákonů, tj. ve stejný den, ve kterém nabyde účinnosti zákon o koordinaci spolupráce s Evropským úřadem pro boj proti podvodům, s ohledem na úzkou provázanost navrhovaných zákonů. Oba zákony by měly nabýt účinnosti co nejdříve po jejich schválení, neboť nařízení 2020/2223, na které se český právní řád adaptuje, nabylo účinnosti již 17. ledna 2021. Tuto skutečnost je třeba považovat za naléhavý obecný zájem ve smyslu § 3 odst. 4 zákona č. 309/1999 Sb., o Sbírce zákonů a Sbírce mezinárodních smluv, ve znění pozdějších předpisů.

V Praze dne 4. května 2022

Předseda vlády:

prof. PhDr. Petr Fiala, Ph.D., LL.M., v. r.

Ministr financí:

Ing. Zbyněk Stanjura v. r.